

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De diuisione gratiæ per gratiam præuenientem, & subsequentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

herum, quia potest dissentire a tali uelle: Deus enim mouet suauiter liberum arbitrium secundum conditionem eius. Et per hoc patet responsio ad cetera: nam facere ut uelimus, non contingit uno modo, sed duobus, scilicet ut uelimus mouendo nos ipsos ad hoc, & ut uelimus moti tantum ab ipso Deo. Secundo modo spectat ad gratiam operantem, primo ad cooperantem iuxta calorem corporis articulari de opere meritorio. Et similiter non omnis actus elicitus a uoluntate est imperans ab ea, & propterea non est eadem, aut par ratio de actu, & bonitate meritoria inus & extra. Secundo dicitur, quod quia in litera distinguendo gratiam, grauitam Dei motionem &c. expresse dicitur, Quamouetur ad bonum meritorium, intentione auctoris est loqui de bono meritorio, ita quod dupliciter inuenitur uoluntas se habere ad bonum meritorium scilicet, ut mota tantum, & ut mouens mota, quocumque sit de actu subtrahato. Et quia etiam in litera manifeste distinguitur inter actum interiorum meritorium, ut est ex gratia, id est, habituali dono. & ut est a gratia, id est, gratuita Dei motione, & primo modo attribuitur gratia cooperanti, secundo uero operanti: & quia etiam ex litera habetur, quod effectus gratie operantis habet rationem primi boni meritorii, effectus uero cooperantis habet rationem secundarii, extenso nomine boni meritorii etiam ad esse, quo constituitur aliquis in statu meritorio, conseqens est, quod intentio auctoris est dicere, quod tunc uoluntas se habet ad bonum meritorium ut mouens, quando ex precedenti esse, uel actu meritorio facta in actu, iam mouet se ad meritorium bonum. Sunt enim tunc duo operantes, scilicet Deus, & uoluntas facta in actu in tali esse: & propterea gratia cooperans dicitur tam confirmans uoluntatem ad exterius opus, facultatemque exterioris operis praebens, quam ut est principium interioris operis meritorii secundum habituale donum iam datum facultati liberi arbitri ad utendum cum uult. Tunc autem uoluntas se habet ut mota tantum in hoc esse, quando non ex precedenti merito, aut esse meritorio, ad actum, uel statum meritorium ducitur. Et propterea gratia operans dicitur tam grauita Dei motio ad actum interiorum meritorium, qui non procedit ex habitu, uel actu altero meritorio, quam gratia ipsa habitualis, ut dat esse. Ad nihil enim horum sunt duo operantes, proprie loquendo, sed unus tantum, scilicet Deus. Voluntas autem est ad actum subtrahato se habere: ut operans: ad

A rationem tamen meritorii, cum ea non prehabeat in actu, non se hiet ut operans, sed ut obsequens, ut in responsione ad secundum in litera habes.

¶ Vnde patet responsio ad obiecta, quoniam in aequiuoco laboratur de esse a uoluntate, aliud quippe est esse a uoluntate, & aliud esse a uoluntate in actu in tali esse, ita ut moueat se ad meritum, longe plus ad hoc exigitur, quam ad illud, ut patet.

¶ Ex hoc etiam patet, quod primo modo primus actus uoluntatis est ab ea ut praedictum est: & tamen non est ab ea ut mouente se, sicut nec de scensus deorsum est a graui ut mouente se, proportionaliter loquendo semper, unum superest dubium, an actus idem interior possit simul esse a gratia operante, & cooperante uerbi gratia. De gratia sua motione excitat Petrum iam existentem in gratia ad interiorum actum charitatis, & consentit Petrus nouo cuidam zelo honoris Dei, an actus ille sit ab utraque gratia, & ut est ab habitu, sit cooperantis, ut a gratuita Dei motione sit operantis gratia, an ipsa gratuita Dei motio, propter praecedentem habitum, spectet ad gratiam cooperantem.

¶ Sed hoc non est difficile soluere intentionem literae, & formaliter rationes actuum consideranti. Nam actus meritorius praesens in gratia aut est imperatus a gratia, & tunc sine dubio ad solam gratiam cooperantem spectat, sicut est actus exterior; aut non imperatus a gratia, sed gratia se habet ad illum obsecutiuus, ut consingere uideatur in nouis actibus excedentibus proportionem gratiae, qui illam ualde auget: & tunc gratuita Dei motio operantis gratiae rationem habet ad talem actum sub tali ratione, quamuis sub communi ratione meritorii etiam a gratia cooperante sit, quando ut sic, a gratia habituali imperatur propter praesistentem finem in eo. Et ex hoc habes, quod gratia operans non solum inuenitur in infusione gratiae, & iustificatione impii; sed post acceptam gratiam pluries, quamuis manifestius in iustificatione impii. Et propterea in litera dicitur, quod quantum ad actum interioris meriti uoluntas se habet ut mota, Deus autem ut mouens, praesertim quoniam uoluntas, quae prius malum uolebat, incipit bonum uelle.

¶ Haec secunda solutio principalis dubii magis uideatur ad mentem auctoris, una tamen aliam clarificat.

¶ In reliquis tribus huius quaestionis articulis nihil scribendum occurrit.

esse, secundus est operatio: sicut caloris operatio est facere calidum, & exterior calfactio. Sic igitur habitualis gratia, in quantum animam sanat, uel iustificat, siue gratiam Deo facit, dicitur gratia operans; in quantum uero est principium operis meritorii, quod ex libero arbitrio procedit, dicitur cooperans.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod secundum quod gratia est quaedam qualitas accidentalis, non agit in animam effectiue, sed for maliter: sicut albedo dicitur facere albam superficiem.

AD SECVNDVM dicendum, quod Deus non sine nobis nos iustificat; quia per motum liberi arbitrii dum iustificamur, Dei iustitiae cōsentimus. Ille tamen motus non est causa gratiae, sed effectus. ut rota operatio pertinet ad gratiam.

AD TERTIVM dicendum, quod cooperari dicitur aliquis alicui non solum sicut secundarium agentis principali agentis, sed sicut adiuuans ad praesuppositum finem; homo autem per gratiam operantem adiuuatur a Deo, ut bonum uelit. Et ideo praesupposito iam fine, conseqens est ut gratia nobis cooperetur.

AD QVARTVM dicendum, quod gratia operans, & cooperans est eadem gratia, sed distinguitur secundum diuersos effectus, ut ex supra dictis patet. *

ARTICVLVS III.

Utrum gratia conuenienter diuidatur in praeuientem, & subsequentem.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod gratia inconuenienter diuidatur in praeuientem, & subsequentem. Gratia enim est diuinae dilectionis effectus: sed Dei dilectio nunquam est subsequens, sed semper praeueniens, secundum illud prima Io. quarto. Non quasi nos dilexerim?

B Sufficit tibi gratia mea; sed idem non potest esse prius & posterius. ergo gratia inconuenienter diuidatur in praeuientem, & subsequentem.

SED CONTRA est, quod gratia Dei ex eius misericordia prouenit: sed utrunque in psalmo quinquagesimo octauo legitur, Misericordia eius praueiniet me. & iterum, Misericordia eius subsequetur me. ergo gratia conuenienter diuidatur in praeuientem, & subsequentem.

RESPON. Dicendum, quod sicut gratia diuiditur in operantem & cooperantem secundum diuersos effectus, ita etiam in praeuientem, & subsequentem, qualitercunque gratia accipitur. Sunt autem quinque effectus gratiae in nobis, quorum primus est, ut anima sanetur: secundus, ut bonum uelit: tertius est, ut bonum quod uult, efficaciter operetur: quartus est, ut in bono perseueret: quintus est, ut ad gloriam perueniat. Et ideo gratia secundum quod caet in nobis primum effectum, uocatur praueinens respectu secundi effectus: & prout causat in nobis secundum, uocatur subsequens respectu primi effectus. Et sicut

bet ad talem actum sub tali ratione, quamuis sub communi ratione meritorii etiam a gratia cooperante sit, quando ut sic, a gratia habituali imperatur propter praesistentem finem in eo. Et ex hoc habes, quod gratia operans non solum inuenitur in infusione gratiae, & iustificatione impii; sed post acceptam gratiam pluries, quamuis manifestius in iustificatione impii. Et propterea in litera dicitur, quod quantum ad actum interioris meriti uoluntas se habet ut mota, Deus autem ut mouens, praesertim quoniam uoluntas, quae prius malum uolebat, incipit bonum uelle.

¶ Haec secunda solutio principalis dubii magis uideatur ad mentem auctoris, una tamen aliam clarificat.

¶ In reliquis tribus huius quaestionis articulis nihil scribendum occurrit.

unus effectus est posterior uno effectu, & prior alio, ita gratia potest dici praeueniens, & subsequens secundum eundem effectum respectu diuersorum, & hoc est quod Aug. dicit in li. de natura & gratia. Praeuenit ut sanemur, subsequitur ut sanati uegetemur; praeuenit ut uocemur, subsequitur ut glorificemur.

2. 2. parum
8. pri. di. 197.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod dilectio Dei nominat aliquid eternum, & ideo nunquam potest dici nisi praeueniens; sed gratia significat effectum temporalem, qui potest precedere aliquid, & ad aliquid subsequi, & ideo gratia potest dici praeueniens, & subsequens.

Ad SECUNDVM dicendum, quod gratia non diuersificatur per hoc, quod est praeueniens, & subsequens secundum essentiam, sed solum secundum effectum sicut de operante & cooperante dictum est. Quia et secundum quod gratia subsequens ad gloriam pertinet, non est alia numero a gratia praeueniente, per quam nunc iustificamur. Sicut enim charitas uiae non euacuatur, sed perficitur in patria, ita etiam de lumine gratiae est dicendum, quia neutrum in sui ratione imperfectionem importat.

Ad III. dicendum, quod quamuis effectus gratiae possint esse infiniti numero, sicut sunt infiniti actus humani, tamen omnes reducuntur ad aliqua determinata in specie: & praeterea omnes conueniunt in hoc, quod unus alium praecedit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum gratia gratis data conuenienter ab Apostolo diuidatur.

3. contra ca.
154. & 2. cor
32. lo. 21.

Ad QUARTVM sic proceditur. Videtur, quod gratia gratis data inconuenienter ab Apostolo distinguatur. Omne enim donum, quod nobis a Deo gratis datur, potest dici gratia gratis data: sed infinita sunt dona, quae nobis gratis a Deo conceduntur tam in bonis animae, quam in bonis corporis, quae tamen nos Deo gratos non faciunt. ergo gratiae gratis datae non possunt comprehendi sub aliqua certa diuisione.

¶ 2. Praeterea. Gratia gratis data distinguitur contra gratiam gratum facientem: sed fides pertinet ad gratiam gratum facientem, quia per ipsam iustificamur, secundum illud Ro. 5. Iustificati igitur ex fide &c. ergo inconuenienter ponitur fides inter gratias gratis datas, praesertim cum aliae uirtutes ibi non ponantur ut spes, & charitas.

¶ 3. Praeterea. Operatio sanitarum, & loqui diuersa genera linguarum, miracula quaedam sunt. Interpretatio etiam sermonum ad sapientiam, uel scientiam pertinet secundum illud Dan. 1. Pueris his dedit Deus scientiam, & disciplinam in omni libro, & sapientia. ergo inconuenienter diuiditur gratia sanitarum: & genera linguarum contra operationem uirtutum, & interpretatio sermonum contra sermonem sapientiae & scientiae.

q. 48. art. 4.

¶ 4. Praeter. Sicut sapientia & scientia sunt quaedam dona Spiritus sancti, ita etiam intellectus, consilium, pietas, & fortitudo, & timor, ut supra dictum est. ergo haec etiam debent poni inter gratias gratis datas.

Sed contra est, quod Apostolus dicit primae ad Corinthios 12. Alii per spiritum datur sermo sapientiae, alii autem sermo scientiae secundum eundem spiritum, alii fides in eodem spiritu, alii gratia sanitarum, alii operatio uirtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum.

Ar. 1. huius q.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum

est, Gratia gratis data ordinatur ad hoc cooperetur, ut reducat ad Deum: hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.

hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo. hoc operari non potest interius mouendo.